ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ «Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ»

ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :

«ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΑ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ»

ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ, ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

Πρόσκληση

Το Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής, Τ.Ε.Ι. Στερεάς Ελλάδας &

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καστανιάς Ευρυτανίας

συνδιοργανώνουν Ημερίδα-Εκπαίδευση στα πλαίσια του προγράμματος AGROF MM, ERASMUS + με θέμα:

«Αγροδασοπονία και διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος σε ορεινές περιοχές»

και σας προσκαλούν να τιμήσετε με την παρουσία σας τις εργασίες.

το Σάββατο 14 Ιουλίου 2018

στην Καστανιά Ευρυτανίας, Αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων - πρώην Δημοτικό σχολείο

Η διοργάνωση της Ημερίδας τελεί υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Π. Ε. Ευρυτανίας) & υποστηρίζεται από τον Δήμο Καρπενησίου

Πρόγραμμα

Πρωί

09:30-10:00	Εγγραφές
10:00-10:15	Καλωσόρισμα από εκπρόσωπο του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστανιάς. Χαιρετισμοί από τον Αντιπεριφερειάρχη Ευρυτανίας **Α. Τασιό** και τον Δήμαρχο Καρπενησίου **Ν. Σουλιώτη**.
10:15-10:30	Συνοπτική παρουσίαση προβλημάτων που έχουν εντοπισθεί στο φυσικό περιβάλλον της Καστανιάς Ευρυτανίας. **Α. Ντέκας** Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου.
10:30-10:45	Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος AGROF MM, **Α. Παντέρα,** Καθηγήτρια ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας
10:45-11:00	Αγροδασοπονία: Ορισμοί, συστήματα στην Ελλάδα και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα, **Α. Παντέρα**, Καθηγήτρια ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας
11:00-11:30	Δασοπονία – αγροδασοπονία και διαχείριση νερού, **Α. Παπαδόπουλος**, Καθηγητής ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας
11:30-11:45	Δυνατότητες χρηματοδότησης της αγροδασοπονίας: ΚΑΠ 2013 – 2020, **Κ. Μαντζανάς**, Δρ. Δασολόγος
11:45-12:00	***Διάλειμμα***

12:00-12:15	Το έλκος της καστανιάς **Γ. Φωτιάδης,** Επίκουρος Καθηγητής ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας.
12:15-12:30	Διαχείριση και προστασία του δάσους. **Ι. Καρκάνης** Δασάρχης Καρπενησίου
12:30-12:45	Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου για ιατρικούς σκοπούς**, Θ. Οικονόμου,** Πλαστικός χειρουργός, PhD, UBOPRAS
12:45-13:00	Γεωλογικό υπόβαθρο και κατολισθήσεις, **Σ. Γαλανοπούλου**, Επίκουρος Καθηγήτρια ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας
13:00-13:15	Καινοτόμοι τρόποι – παραδείγματα διαχείρισης αγροδασοπονικών συστημάτων, **Βασιλική Λάππα**, Εκπαιδευτικός
13:15-14:00	Ερωτήσεις – Συζήτηση
14:00-15:00	***Διάλειμμα***
Απόγευμα	
15:00-16:00	Επίσκεψη σε αγροδασικά συστήματα της περιοχής
16:00-17:00	Αξιολόγηση και λήξη της εκπαιδευτικής ημερίδας - Βεβαιώσεις

AGROF-MM
Training in agroforestry
Agroforesterie - Formation - Méditérannée et Montagne
Agroforestry - Training - Mediterranean and Mountain
Agrof MM
2015-1-FR01-KA202-15181
Erasmus+
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος

στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Καστανιά Ευρυτανίας

Συνοπτική παρουσίαση των προβλημάτων που έχουν εντοπιστεί.

Ντέκας Αριστείδης,

Πρόεδρος του Συλλόγου των Απανταχού Καστανιωτών

Παρουσίαση προβλημάτων

Ποια η ανάγκη να διοργανωθεί Ημερίδα στην Καστανιά, με θέμα «Αγροδασοπονία και διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος σε ορεινές περιοχές»;

Μα τα προβλήματα που έχουμε εντοπίσει και τα οποία θέλουμε να τα αναδείξουμε και να αναζητήσουμε λύσεις.

Και αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει παρά μόνο από τους Ειδικούς, τους εκλεκτούς Καθηγητές – Εισηγητές που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας και σήμερα παρευρίσκονται στην εκδήλωσή μας. Η περιγραφή των προβλημάτων με ουσία, εύρος και διευκρινήσεις και οι συγκεκριμένες προτάσεις τους στην κατεύθυνση της λύσης τους, είναι σήμερα το πρώτο βήμα και ευελπιστούμε αυτά να τύχουν στη συνέχεια αντικείμενο κάποιων προγραμματικών υποσχέσεων από τους τοπικούς άρχοντες και αργότερα να προχωρήσουν σε υλοποίηση. Θα αναζητήσουμε δηλαδή με την Ημερίδα την προοπτική στον τόπο μας.

Κάνοντας λοιπόν αρχή ως ομιλητής και για να βοηθήσουμε τις εργασίες, θα προσπαθήσουμε να σας δώσουμε μια πρώτη διάσταση του θέματος και θα αναφερθούμε σε σημαντικά κατά την άποψή μας προβλήματα, χωρισμένα σε δύο ενότητες και όπως σχετικά μπορείτε να δείτε στο παραπάνω διάγραμμα. Είναι τα προβλήματα που έχουμε εντοπίσει τα τελευταία χρόνια στο χωριό μας και τα οποία και σήμερα εξακολουθούμε να τα βιώνουμε.

<u>Στο χωριό (μέσα στον οικισμό)</u>

Για τη Διαχείριση των όμβριων υδάτων καθώς και αυτών της άρδευσης

- Μη συντήρηση στα νεραγώγια απορροής όμβριων υδάτων και έλλειψη σχετικών έργων αποστράγγισης.
- Μη κατασκευή αποστραγγιστικών έργων και τοιχίων προστασίας των πρανών κατά την διάνοιξη δρόμων στο εσωτερικό του οικισμού.

Διαπίστωση: Κατολισθήσεις

- Η κατάργηση των χωμάτινων αυλακιών με τα οποία γίνονταν οι αρδεύσεις και η τοποθέτηση εντός αυτών μεγάλων πλαστικών σωλήνων για διευκόλυνση στις ροές των νερών.

Διαπιστώσεις:

i) Μη απορροή των όμβριων υδάτων

ii) Μικρή και σε κάποιες περιπτώσεις μεγάλη συμβολή στο φαινόμενο των κατολισθήσεων εντός του οικισμού.(εξαιρετικά επικίνδυνο το φαινόμενο)

ii) Οι σωλήνες αποτελούν πλέον ένα αισθητικό και ταυτόχρονα ηχητικό πρόβλημα κατά τη λειτουργία τους.

iii) Απώλεια φυσικού ήχου τρεχούμενων νερών και εικόνας.

Για τις κατολισθήσεις, γνωρίζουμε ότι σε ένα βαθμό αυτές οφείλονται στην γεωμορφολογία της περιοχής, στη χαλάρωση των γεωλογικών σχηματισμών, στις έντονες κλίσεις των πρανών και στις καιρικές συνθήκες. Θα θέλαμε όμως πέραν αυτών να μάθουμε κυρίως για τις ανθρώπινες παρεμβάσεις και τα μη μελετημένα επαρκώς έργα ορεινής οδοποιίας, για τα οποία διαπιστώνουμε ότι εντείνουν το φαινόμενο.

Για τη Δενδροκομία

- Το έλκος της Καστανιάς
- Αναζήτηση μιας νέας πρότασης για δενδροκομία μετά τον αφανισμό των καστανεόδεντρων.
- Το έλκος του πλάτανου που οδηγεί κι’ αυτό στον αφανισμό τους.

Για το έλκος που προσβάλλει τις Καστανιές, καταλαβαίνουμε ότι τα επόμενα χρόνια δεν θα πρέπει ίσως να υπολογίζουμε στην ανάπτυξη της καλλιέργειας. Η ασθένεια μάλλον δύσκολα θα καταπολεμηθεί και σίγουρα θα απαιτηθούν να περάσουν πολλά

χρόνια. Μπορούμε όμως εν τω μεταξύ, να καλλιεργήσουμε με επιτυχία άλλα δέντρα, θάμνους, βότανα κλπ και να εντρυφήσουμε στη διαχείριση αγροδασοπονικών συστημάτων, καθώς και να διεκδικήσουμε ίσως και την χρηματοδότησή τους;

Για τη διαχείριση των οικοδομικών υλικών (μπάζα) που παραμένουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα πλησίον των οικοδομών, καθώς και των απορριμμάτων που περιέχουν υλικά προς ανακύκλωση (γυαλί, αλουμίνιο και πλαστικά)

- Ανάγκη να τοποθετούν ειδικοί κάδοι για την συγκέντρωση όλων των ανωτέρω υλικών.
  Διαπιστώσεις:
  i)Μόλυνση περιβάλλοντος
  ii)Αισθητικό πρόβλημα

<u>Στο φυσικό περιβάλλον (γύρω από τον οικισμό)</u>

Για την προστασία του δάσους.

- Διαχείριση Μπάζων. Η διαχείριση των μπάζων μετά από οικοδομικές εργασίες, γίνεται με μεταφορά και εναπόθεσή τους σε πρόχειρες χωματερές στο δάσος.

Διαπιστώσεις:
i) Κίνδυνος πυρκαγιάς
ii) Μόλυνση
iii) Αισθητικό πρόβλημα

- Μη υλοτόμηση. Τα τελευταία σαράντα περίπου χρόνια, όλα τα ξερά έλατα και τα σπασμένα κλαριά κλπ παραμένουν στο δάσος.

Διαπίστωση: Κίνδυνος πυρκαγιάς

- Διάνοιξη και συντήρηση των μονοπατιών. Μαζί με την υλοτόμηση αποτελούν την σημαντική συμβολή μας στην προστασία του δάσους
  Ερώτημα:

Για την προαναφερόμενη προστασία του δάσους, θα βρεθούν άραγε οι απαιτούμενοι πόροι;

Για την προστασία του πανίδας

- Πραγματική προστασία του ζαρκαδιού και προβολή του για τουριστική αξιοποίηση.
- Μεταφορά γόνου, αυτού της παλιάς παραδοσιακής πέστροφας στα ποτάμια μας και ουσιαστική προστασία της με κατάργηση του ψαρέματος μέχρι να δημιουργηθεί ικανός πληθυσμός.

Για την προαναφερόμενη προστασία της άγριας πέστροφας και αν είναι δυνατόν την «καλλιέργειά» της, καθώς και για την προστασία του ζαρκαδιού, θα βρούμε άραγε συμμάχους;

ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΑ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΑ: ΕΝΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΟΝΟΜΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΑΝΑΡΧΑΙΑ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Αναστασία Παντέρα, Καθηγήτρια

*Η **Αγροδασοπονία** είναι ένα αειφόρο σύστημα διαχείρισης της γης που αυξάνει την ολική παραγωγή, συνδυάζει γεωργικά και δενδρώδη φυτά και ενδεχομένως ζώα, συγχρόνως ή διαδοχικά και εφαρμόζει πρακτικές διαχείρισης που είναι συμβατές με τις καλλιεργητικές παραδόσεις του τοπικού πληθυσμού.* Η πιο δημοφιλής μορφή αγροδασοπονικού συστήματος είναι «ο κήπος της γιαγιάς», με τα διάφορα κηπευτικά και μια ποικιλία δέντρων όπως καρυδιές, κερασιές, φουντουκιές κ.ά. Αποκλειστικό λίπασμα αποτελούσε η «κοπριά» από τα ζώα της οικογένειας. Ανάμεσα στα κηπευτικά φυτεύονταν αρωματικά φυτά όπως ο βασιλικός ή/και δυόσμος για να διώχνουν τα έντομα τα οποία καταπολεμούσαν με φυσικούς τρόπους. Ήταν η εποχή που δεν υπήρχε η έννοια «σκουπίδι» και όλα ήταν χρήσιμα και ανακυκλώσιμα.

Στη χώρα μας, όλα τα προηγούμενα συστήματα χρήσης γης μέχρι και τον 2^{ο} παγκόσμιο πόλεμο μπορούν να χαρακτηριστούν ως αγροδασοπονικά. Μετά την περίοδο αυτή άρχισε η εντατικοποίηση της γεωργίας με τη ευρεία χρήση χημικών λιπασμάτων και ζιζανιοκτόνων καθώς και γεωργικών μηχανημάτων. Τα δέντρα

απομακρύνθηκαν από τα χωράφια καθώς εμπόδιζαν την κυκλοφορία των γεωργικών μηχανημάτων και καταλάμβαναν χώρο που θα μπορούσε να καλλιεργηθεί. Η οικονομική ενίσχυση των μονοκαλλιεργειών ήρθε να ενισχύσει την προηγούμενη τακτική με τελικό αποτέλεσμα τη μετατροπή πολλών ***οικοσυστημάτων*** σε απλά *συστήματα*. Τα πολλά οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα που συνοδεύουν τη λογική της «ποσότητας» και δευτερευόντως της ποιότητας, δημιούργησαν την ανάγκη μιας διαφορετικής προσέγγισης της επιθυμητής παραγωγής με σεβασμό στο περιβάλλον. Η ιδέα της αγροδασοπονίας ήταν η λογική συνέχεια αυτής της ανάγκης και ουσιαστικά μια επιστροφή σε παραδοσιακούς τρόπους καλλιέργειας.

Γνωριμία με την αγροδασοπονία

Όπως προκύπτει από τον ορισμό, αγροδασοπονία είναι η σκόπιμη συγκαλλιέργεια δέντρων, οπωροφόρων ή δασικών, και ποωδών φυτών. Τα ποώδη φυτά μπορεί να περιλαμβάνουν γεωργικές καλλιέργειες ή λιβάδι για τη βόσκηση ζώων.

Ένας γενικός διαχωρισμός των συστημάτων αυτών περιλαμβάνει τα δασογεωργικά, τα δασολιβαδικά και τα αγροδασολιβαδικά. Στη χώρα μας υπήρχε και ακόμη υπάρχει πληθώρα από τα συστήματα αυτά, όπως η συγκαλλιέργεια καρυδιάς με σιτηρά (δασογεωργικό), ελαιώνες που βόσκονται (δασολιβαδικό) και φράχτης από δέντρα με οπωροκηπευτικά στη μέση και μελίσσια ή κότες περιφερειακά (αγροδασολιβαδικό).

Οι συνδυασμοί είναι άπειροι και τα οφέλη πολλά. Ένα ακόμη παράδειγμα αγροδασοπονίας αποτελεί το καστανοδάσος Αγίου Νικολάου Ευρυτανίας όπου οι κάτοικοι επιπλέον της παραγωγής κάστανων, εμπορεύονταν τα μικρά δενδρύλλια ελάτης για χριστουγεννιάτικα δέντρα. Σε πολλά σημεία του δάσους έβοσκαν ζώα προσφέροντας επιπλέον εισόδημα στους κατοίκους και σαφώς συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην παροχή απασχόλησης και αποτροπής μετακίνησης των πληθυσμών σε μεγάλα αστικά κέντρα.

Ένα άλλο παράδειγμα αγροδασοπονίας αποτελεί η εκτροφή χοίρων μέσα σε δάσος βαλανιδιάς στην Αιτωλοακαρνανία, το κρέας των οποίων τηρεί πολλές από τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί βιολογικό. Σε έρευνα που έγινε τελευταία διαπιστώθηκε ότι σε πολλές και διαφορετικές περιοχές της χώρας μας υπάρχει πληθώρα και ποικιλία αγροδασικών συστημάτων.

Ενδεικτικά μόνο αναφέρονται μερικά από τα πλεονεκτήματα της αγροδασοπονίας:

- Προσφέρει οικολογικά αλλά και οικονομικά οφέλη.
- Είναι συμφέρουσα για μικρές και μέσες καλλιέργειες, ιδιαίτερα σε ορεινά, υποβαθμισμένα, ανεμόπληκτα εδάφη.
- Περιορίζει ή και εξαλείφει τον κίνδυνο για ολική καταστροφή της σοδειάς, δεδομένου ότι παράγει ποικιλία προϊόντων σε ποικιλία μικροπεριβαλλόντων.

- Επηρεάζεται λιγότερο από τους νόμους της αγοράς (διακυμάνσεις στις τιμές των προϊόντων, ανάλογα με την ζήτηση και την προσφορά), δίνοντας παράλληλα μεγαλύτερη ευχέρεια σε όσους έχουν δυσκολία στην αποθήκευση ή πώληση των προϊόντων τους.
- Γίνεται πιο ολοκληρωτική εκμετάλλευση του εδάφους (τα δέντρα εκμεταλλεύονται βαθύτερα στρώματα του εδάφους σε σύγκριση με τα γεωργικά φυτά) και ο ανταγωνισμός για φως, νερό και θρεπτικά συστατικά δεν φτάνει σε τέτοιο επίπεδο που να αναιρεί το τελικό θετικό αποτέλεσμα.
- Καλύπτει ανάγκες σε γεωργικά προϊόντα, βοσκήσιμη ύλη και καύσιμη ύλη ή τεχνική ξυλεία, τα οποία είναι σημαντικά για απομακρυσμένες περιοχές όπου το εμπόριο αδυνατεί να προσφέρει ανάλογα προϊόντα τουλάχιστον σε ικανοποιητικές τιμές.
- Χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία και πιο ομοιόμορφη, στην περίοδο του έτους, κατανομή της εργασίας και του εισοδήματος. Μια από τις απαραίτητες εργασίες τα πρώτα χρόνια αποτελεί το κλάδεμα των δέντρων η οποία μπορεί να γίνει κατά τη χειμερινή περίοδο.
- Οι αγροδασικές καλλιέργειες προσφέρουν αισθητικά πλεονεκτήματα καθώς δίνουν την αίσθηση πάρκου, ωφελούν την ορνιθοπανίδα αυξάνοντας την βιοποικιλότητα και έως ένα βαθμό αντισταθμίζουν το κόστος για το περιβάλλον, την κοινωνία και την ποιότητα ζωής που αναπόφευκτα είχε, έχει και θα έχει η πορεία του ανθρώπου στην ιστορία, με την αύξηση του πληθυσμού της γης, να μετατρέπει το δάσος σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις για να καλύψει τις διατροφικές του ανάγκες.

Η αγροδασοπονία, αποτελεί λύση στο αδιέξοδο της συμβατικής γεωργίας η οποία με την ευρεία χρήση εντομοκτόνων, χημικών λιπασμάτων και εξαντλητικών μονοκαλλιεργειών υποβαθμίζει το έδαφος, διαταράσσει την οικολογική ισορροπία και μολύνει το νερό. Επίσης, η αγροδασοπονία μπορεί να συμβάλλει στην προστασία των δασών, απαραίτητη στα αναπτυσσόμενα κράτη, καλύπτοντας ένα μέρος των αναγκών σε ξυλεία και βοσκήσιμη ύλη με συνεπακόλουθο την προστασία του εδάφους, τον εμπλουτισμό του υπόγειου ορίζοντα και όλες τις υπόλοιπες ανεκτίμητες ωφέλειες που προσφέρει το δάσος στην κοινωνία.

Στα πλαίσια της ενημέρωσης σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το πρόγραμμα Agrof-MM το οποίο είχε ως στόχο να εκπαιδεύσει Ευρωπαίους αγροτικούς φορείς σε αγροδασικές πρακτικές. Αυτό τους έδωσε την ευκαιρία να εξοικειωθούν με την αγροδασοπονία αλλά και να βελτιώσουν τις γνώσεις τους για την ανάπτυξη της αγροδασοπονίας στη Μεσόγειο και σε ορεινές περιοχές. Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα υπάρχουν στην ιστοσελίδα του προγράμματος http://agrofmm.eu/ και για την αγροδασοπονία στη σελίδα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος FP7 AGFORWARD www.agforward.eu

Βιβλιογραφία

Dupraz C. 2005. Δημιουργία μοντέλων για τα δασογεωργικά συστήματα: Αποτελέσματα του προγράμματος SAFE. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας με θέμα: «Δασογεωργικά συστήματα χρήσης γης (Τεχνικές και κοινωνικοπολιτικές απόψεις)», 4 Φεβρουαρίου 2005. Δημοσίευση Νο 2, Εργαστήριο Λιβαδικής Οικολογίας, Σχολή Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 11-21.

Ισπικούδης Ι. 2005. Ιστορική και πολιτισμική θεώρηση των δασογεωργικών συστημάτων. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας με θέμα: «Δασογεωργικά συστήματα χρήσης γης (Τεχνικές και κοινωνικοπολιτικές απόψεις), 4 Φεβρουαρίου 2005. Δημοσίευση Νο 2, Εργαστήριο Λιβαδικής Οικολογίας, Σχολή Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 59-74.

Nair, P.K. 1990. Classification of Agroforestry Systems. *In*: Agroforestry: Classification and management. Ed. K. MacDicken and N. Vergara, Pub. J. Wiley & Sons, New York, pp. 31-57.

Μουφλής Γ. 1998. Αγροδασοπονία: Μία εναλλακτική χρήση γης για την Ελλάδα. Πτυχιακή διατριβή, ΤΕΙ Λαμίας, Τμήμα Δασοπονίας στο Καρπενήσι, 108σελ.

Παντέρα Α. και Γ. Μουφλής. 1997. Αγροδασοπονία: Σύζευξη δασοπονίας, γεωργίας και/η κτηνοτροφίας. Πρακτικά Α' Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ελληνικής Λιβαδοπονικής Εταιρείας, σελ. 46-52, Δράμα 6-8 Νοεμβρίου 1996. Έκδοση Λιβαδοπονικής Εταιρείας, Θεσσαλονίκη.

Παπαναστάσης Β. 2005. Δασογεωργικά Συστήματα και το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό πρόγραμμα SAFE. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας με θέμα: «Δασογεωργικά συστήματα χρήσης γης (Τεχνικές και κοινωνικοπολιτικές απόψεις), 4 Φεβρουαρίου 2005. Δημοσίευση Νο 2, Εργαστήριο Λιβαδικής Οικολογίας, Σχολή Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 23-38.

ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ - ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ

Ανδρέας Παπαδόπουλος, Καθηγητής

Τις τελευταίες δεκαετίες οι αλλαγές χρήσης γης, η κλιματική αλλαγή και εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων, οι αυξημένες δασικές πυρκαγιές και ρύπανση του περιβάλλοντος και άλλες ανθρωπογενείς επιδράσεις οδηγούν στην όλο και συχνότερη εμφάνιση περιβαλλοντικών προβλημάτων μεταξύ των οποίων ένα σημαντικό μέρος αφορά το νερό.

Η έλλειψη νερού στα δασικά οικοσυστήματα προκαλεί ανωμαλίες στην υδραυλική συμπεριφορά των δασικών δένδρων, υδατικό στρες, εξασθένηση και δευτερογενείς προσβολές από έντομα και μύκητες, διαταραχές στην ανακύκλωση των θρεπτικών στοιχείων και σε διαταραχές στην εξάπλωση και ζωνοποίηση της δασικής βλάστησης. Αντίθετα η περίσσεια νερού λόγω των ακραίων καιρικών φαινομένων οδηγεί σε έντονα πλημμυρικά και κατολισθητικά φαινόμενα.

Όλα αυτά οδηγούν στην αναγκαιότητα για τη διαχείριση του νερού. Βασικό ρόλο σε αυτό παίζει η βλάστηση με τον χειρισμό της στα δασικά και αγροδασοπονικά συστήματα. Η δασική βλάστηση μπορεί να μειώσει σημαντικά την επιφανειακή απορροή και τα πλημμυρικά νερά, ακόμη και με μια μικρή κάλυψη με δένδρα από 10-35%. Γι’ αυτό το λόγο μια αναδάσωση μπορεί να μειώσει σημαντικά την απορροή από τα πρώτα έτη της δημιουργίας της.

Η δασική βλάστηση είναι ο βασικότερος ρυθμιστικός παράγοντας στον υδρολογικό κύκλο, συμβάλει στην αύξηση και ποιοτική βελτίωση των αποθεμάτων νερού σε μια περιοχή. Δασοπονικές και αγροδασοπονικές πρακτικές επηρεάζουν αποφασιστικά τον παράγοντα νερό και τη διαχείριση νερού. Ο χειρισμός των δασικών συστάδων και η εφαρμογή αγροδασοπονικών τεχνικών στη γεωργία αποτελούν βασικά εργαλεία στη διαχείριση του νερού στον ορεινό χώρο. Η άσκηση μιας ορθολογικής - αειφόρου δασοπονίας και η διατήρηση και δημιουργία αγροδασικών συστημάτων συμβάλλουν θετικά στη διαχείριση του νερού.

ΤΟ ΕΛΚΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ

Γεώργιος Φωτιάδης,

Επίκουρος Καθηγητής

Η ιστορία της ασθένειας

Ο μύκητας *Cryphonectria parasitica* ενδημεί στα δάση της Κινέζικης καστανιάς η οποία είναι απόλυτα προσαρμοσμένη με τον συγκεκριμένο μύκητα. Κατά τη μεγάλη μετανάστευση των Κινέζων στην Αμερική και συγκεκριμένα στις ΗΠΑ, με τη μεταφορά των υπάρχοντών τους – μέσα σε ξύλινα κιβώτια που είχαν φτιαχτεί από ξύλο καστανιάς – μεταφέρθηκε και ο μύκητας.

Η καστανιά της βόρειας Αμερικής, μη προσαρμοσμένη στον εισερχόμενο μύκητα, ασθένησε και τεράστιες εκτάσεις δασών νεκρώθηκαν. Στην αγωνία της, για τη διάσωση του πολύτιμου ξύλου της αμερικάνικης καστανιάς, η Δασική Υπηρεσία των ΗΠΑ υλοτομούσε τα δάση πριν νεκρωθούν. Το ξύλο, μεταξύ άλλων, χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία κιβωτίων μεταφοράς όπλων στο 2^{ο} παγκόσμιο πόλεμο.

Έτσι ο μύκητας έφτασε στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ιταλία. Το 1978, η ασθένεια, εντοπίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στα δάση του Πήλιου. Από εκεί, είτε μέσω των αλυσοπρίονων είτε με τα μελίσσια (μέσω του τριχώματος των μελισσών) μεταφέρθηκε στο Άγιο Όρος και από εκεί σε όλη την Ελλάδα.

Η καταπολέμηση

Σε πρώτη φάση καταπολέμησης της ασθένειας, οι μοναχοί στο Άγιο Όρος, έκαναν εκτεταμένες αποψιλωτικές υλοτομίες, ενώ και η μεγάλη πυρκαγιά του 1993 θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να μειώσει την επιθετικότητα της ασθένειας. Όλα αυτά όμως δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα καθώς τα σπόρια του μύκητα μπορούν να επιβιώσουν πάνω από 1 χρόνο, επομένως και πάνω από μια αυξητική περίοδο, προσβάλλοντας εκ νέου τα νεαρά πρεμνοβλαστήματα. Η λύση δόθηκε από το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών και συγκεκριμένα τον κ. Διαμαντή, με τη βιολογική καταπολέμηση του μύκητα και παράλληλα δασοκομικά μέτρα.

Στις συστάδες που το μεγαλύτερο ποσοστό των δέντρων ήταν μολυσμένα γινόταν αποψιλωτική υλοτομία, ενώ στις συστάδες με μικρότερο ποσοστό, γινόταν επιλεκτικά, σε κάποια από τα μολυσμένα δέντρα, εμβολιασμός με την υπομολυσματική μορφή του μύκητα. Ο εμβολιασμός λάμβανε μέρος γύρω από το μολυσμένο σημείο του κορμού με σύριγγα και σκοπό τη μόλυνση του μύκητα από την υπομολυσματική του μορφή και τη μετάδοσή του σε άλλα μολυσμένα δέντρα.

Το δοκιμαστικό στάδιο έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 90’ και η εντατική εφαρμογή του, το διάστημα 1998-2000. Το 2000 εντοπίστηκαν για πρώτη φορά δέντρα που είχαν μολυνθεί, δεν είχαν εμβολιαστεί, αλλά η ασθένεια δεν έβλαπτε το ξύλο ή το δέντρο, δηλαδή είχαν πλέον την υπομολυσματική μορφή του μύκητα. Ακολούθησαν εκτεταμένοι εμβολιασμοί σε όλη την Ελλάδα.

Ο εμβολιασμός είναι εφικτός στα νεαρά δέντρα, όπου ο φλοιός είναι λείος και η ασθένεια είναι πιο εμφανής. Αντίθετα στα μεγάλης ηλικίας δέντρα, που συνήθως είναι για παραγωγή κάστανου, ο εμβολιασμός είναι δύσκολος (λόγω του ξηρόφλοιου) και δεν έχει πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου για ιατρικές εφαρμογές

Θωμαΐς Γ. Οικονόμου
Ιατρός, Πλαστικός Χειρουργός
PhD, FEBOPRAS
Πολιτικό Στέλεχος της Ν.Δ.

Ο άνθρωπος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την φύση για να εξασφαλίσει την επιβίωσή του. Χωρίς το φυτικό και το ζωϊκό περιβάλλον, η έννοια της ανθρώπινης ζωής δεν υφίσταται. Επομένως η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου από τον άνθρωπο πρέπει να γίνεται με μεγάλη περίσκεψη και σεβασμό. Στην σύγχρονη εποχή πολλά καταναλωτικά προϊόντα που έχουν ιατρικές εφαρμογές προέρχονται από το φυσικό βασίλειο.

Τα φαρμακευτικά φυτά είναι τα αρχαιότερα θεραπευτικά μέσα που ανακάλυψε ο άνθρωπος για την αντιμετώπιση ασθενειών και την ανακούφισή του από τους πόνους. Η ιστορία είναι γεμάτη μύθους, θρύλους και παραδόσεις που αναφέρονται στις θεραπευτικές χρήσεις των φυτών. Οι πρώτοι γιατροί, από την αρχαιότητα, ήταν στην πραγματικότητα βοτανολόγοι. Σήμερα, χιλιάδες χρόνια μετά, η παγκόσμια βιομηχανία φαρμάκων επιστρέφει ξανά στην φύση. Όλο και περισσότερα φυτά, αλλά και ζωϊκές ουσίες, χρησιμοποιούνται για την παρασκευή φαρμάκων.

Εφαρμογές που προέρχονται από το φυσικό βασίλειο συνοψίζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Διατροφικά φαρμακευτικά προϊόντα, όπως φαρμακευτικά εκχυλίσματα φυτικής προέλευσης
- Διαιτητικά συμπληρώματα που συμπεριλαμβάνονται στις υγιεινές τροφές. Αποτελούν ένα από τα πιό προσοδοφόρα τμήματα της μη συνταγογραφούμενης αγοράς.
- Λειτουργικά τρόφιμα, δηλαδή αυτά που δρούν ευεργετικά στις λειτουργίες του οργανισμού και προκαλούν ευεξία και πρόληψη ασθενειών.
- Βοτανικά φάρμακα, δηλαδή σκευάσματα σε μορφή κάψουλας ή δισκίου ή τονωτικού υγρού, που διατίθενται σε φαρμακεία οικονομικά αναπτυγμένων χωρών.
- Βοτανικά τσάγια και ροφήματα. Δεν απαιτείται κρατική έγκριση για την κυκλοφορία τους, εκτός από περιπτώσεις που μπορεί να παρουσιάζουν επικίνδυνες

φαρμακευτικές ιδιότητες.
- Φυτικά φάρμακα τα οποία διατίθενται με ιατρική συνταγή. Αποτελούν φαρμακευτικά προϊόντα φυτικής προέλευσης, με προσδιορισμένη χημική σύσταση και συγκεκριμένες φαρμακευτικές ιδιότητες.
- Ομοιοπαθητικά φάρμακα, δηλαδή ειδικά παρασκευασμένα προϊόντα, που έχουν φυτική, ορυκτή ή ζωϊκή προέλευση και χρησιμοποιούνται σε απόλυτα διαλυτές ποσότητες.
- Αιθέρια έλαια τα οποία χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς αλλά και για πολλές άλλες εφαρμογές.

Στις παραπάνω κατηγορίες θα πρέπει να προστεθούν φάρμακα και καλλυντικά που προέρχονται από την μέλισσα και τα προϊόντα της, κυρίως το μέλι, το δηλητήριό της και το κερί. Επίσης φάρμακα και καλλυντικά που προέρχονται από το δηλητήριο του φιδιού και την βλέννα του σαλιγκαριού.
Στο φυτικό βασίλειο έχουν καταμετρηθεί τουλάχιστον 350.000 διαφορετικά είδη φυτών. Από αυτά, τα 18.000 περίπου είδη αποτελούν τα λεγόμενα αρωματικά φυτά και τα 60.000 περίπου είδη αποτελούν τα φαρμακευτικά φυτά. Και τα δύο είδη φυτών ανήκουν σε 50 τουλάχιστον μεγάλες οικογένειες.

Τα αρωματικά φυτά παρουσιάζουν ευχάριστη για τον άνθρωπο οσμή. Γι αυτό και χρησιμοποιούνται στην αρωματοβιομηχανία καθώς και στην παρασκευή άλλων εύοσμων προϊόντων, όπως αυτών που προσδίδουν οσμή και γεύση στα τρόφιμα.
Από τα αρωματικά φυτά παράγονται τα αιθέρια έλαια, τα οποία είναι πολύτιμα προϊόντα, μια και χρησιμοποιούνται πολλαπλά, στην φαρμακοβιομηχανία, στην αρωματοβιομηχανία, στην παρασκευή καλλυντικών και στην αρωματοθεραπεία (για την βελτίωση της υγείας και της ομορφιάς). Τα αιθέρια έλαια πρέπει να είναι ελεγμένα και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται αυτούσια στο δέρμα, ούτε σε εισπνοές. Πρέπει να είναι πάντοτε διαλυμένα σε κάποιον φορέα, σε συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει το 3%. Επίσης δεν καταπίνονται. Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο χρησιμοποιήθηκαν αιθέρια έλαια λεβάντας με επιτυχία στην επούλωση εγκαυμάτων. Τα φαρμακευτικά φυτά παράγουν βιολογικά δραστικές ενώσεις που παρουσιάζουν θεραπευτική δράση για τον άνθρωπο. Γι αυτό και χρησιμοποιούνται ευρύτατα στην φαρμακοβιομηχανία.

Τα γνωστά σε όλους μας βότανα μπορεί να προέρχονται και από τις δύο κατηγορίες φυτών, αρωματικά ή φαρμακευτικά. Είναι πολύ χρήσιμα χάρη στο άρωμά τους ή τις ιδιότητές τους. Έχουν εφαρμογές στην ιατρική και την σύγχρονη φαρμακολογία. Επίσης χρησιμοποιούνται για τροφή, στην μαγειρική (π.χ. ρίγανη, θυμάρι κ.ά.), στην διακόσμηση (λεβάντα), στην αρωματοποιϊα (μέντα) και αλλού. Τα βότανα όμως δεν είναι πάντοτε αθώα. Από “σύμμαχοι” του ανθρώπου μπορεί να γίνουν “εχθροί”, επικίνδυνοι για την υγεία. Π.χ. Το φασκόμηλο αν και είναι τονωτικό, μπορεί να γίνει νευροτοξικό, μετά από μακροχρόνια κατανάλωση.

Αξίζει να αναφερθούν ορισμένα φαρμακευτικά φυτά που ευδοκημούν σε ορεινές περιοχές, απαντώνται στην Ευρυτανία και αποτελούν την πρώτη ύλη για την παρασκευή πολύτιμων φαρμάκων ευρείας κατανάλωσης. Από το φυτό *δακτυλίς η μεγανθής* ή *κίτρινη δακτυλίτιδα*, φτιάχνεται το γνωστό σκεύασμα *Digoxin,* από τα

πλέον γνωστά και ευρέως χρησιμοποιούμενα καρδιολογικά φάρμακα παγκοσμίως, Ενδείκνυται για την θεραπεία καρδιοπαθών με καρδιακή ανεπάρκεια και αρρυθμίες και παρουσιάζει ισχυρή καρδιοτονωτική δράση.

Το φυτό *εφέδρα η επιμήκης* περιέχει το αλκαλοειδές *εφεδρίνη* που παρουσιάζει ισχυρή βρογχοδιασταλτική δράση. Πολλά φαρμακευτικά σκευάσματα περιέχουν εφεδρίνη. Ενδείκνυνται για την θεραπεία του άσθματος, της αλλεργικής ρινίτιδας και της καταρροής. Επιπλέον η εφεδρίνη χρησιμοποιείται και σε συμπληρώματα ενίσχυσης επιδόσεων αλλά και σε πολλά άλλα φάρμακα.

Το φυτό *γλυκύρριζα η λεία* ή *γλυκόρριζα* έχει βλεννολυτική και απογχρεπτική δράση και ενδείκνυται για την θεραπεία της ανώτερης αναπνευστικής οδού. Χρησιμοποιείται ευρέως σε αντιβηχικά σκευάσματα αλλά και ως γλυκαντικό δισκίων, σιροπιών και άλλων φαρμακευτικών ουσιών, μια και η γλυκυρριζίνη την οποία περιέχει η γλυκόρριζα, είναι 50 φορές πιο γλυκιά από την ζάχαρη και αποτελεί το καλύτερο φαρμακευτικό γλυκαντικό.

Το φυτό *υοσκύαμος* ή *αδύσκαμος* ή *μηλόχορτο* ή *δαιμοναριά,* είναι δηλητηριώδες, με παραισθησιογόνο δράση αλλά και πολλές θεραπευτικές ιδιότητες. Το έλαιο του υοσκυάμου προλαμβάνει την υπερτροφία των ουλών, μια και η παρατεταμένη χρήση του διαλύει τον πλεονάζοντα ουλώδη ιστό. Η γνωστή αλοιφή Kelosoft, από έλαιο υοσκυάμου, χορηγείται ευρύτατα για την θεραπεία μετεγχειρητικών, μετεγκαυματικών και μετατραυματικών ουλών, καθώς και ερυθημάτων μετά από χρήση Lazer, με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Το φυτό *αλόη* ή *aloe vera* είναι το ευρύτερα καλλιεργούμενο φυτό παγκοσμίως, για θεραπευτικούς σκοπούς και ευδοκιμεί πολύ εύκολα. Διαφέρει από τα προηγούμενα φυτά που αναφέρθηκαν στο ότι δεν είναι αυτοφυές. Το παρέγχυμα των φύλλων του είναι μια γέλη η οποία χρησιμοποιείται τοπικά στο δέρμα για την θεραπεία διαφόρων δερματικών παθήσεων. Ενδείκνυται σε ψωρίαση, ερυθήματα, έλκη, αλλεργικές δερματίτιδες κ.ά. Επίσης χρησιμοποιείται ευρύτατα στην κοσμετολογία, μια και εμπεριέχεται σε πολλά καλλυντικά σώματος και προσώπου.

Η μέλισσα, ένα από τα πολυπληθέστερα και πολυτιμότερα έντομα που μας περιστοιχίζουν στη φύση, παράγει πολλά προϊόντα που όλα χρησιμοποιούνται από τον άνθρωπο λόγω των ευεργετικών τους ιδιοτήτων. Ακόμη και το δηλητήριο της μέλισσας, που σε αλλεργικά άτομα μπορεί να προκαλέσει τον θάνατο, αξιοποιείται από την ιατρική για θεραπευτικούς σκοπούς. Έχουν γίνει πολλές μελέτες για την σύνθεσή του και έχει αποδειχτεί ότι περιέχει μεγάλο αριθμό ουσιών πολύτιμων για τον άνθρωπο, όπως γλυκόζη, φρουκτόζη, φωσφολιπίδια, διάφορα πεπτίδια, ένζυμα, αμίνες, πολύ νερό κ.ά. Το δηλητήριο της μέλισσας παρουσιάζει ισχυρή αντιφλεγμονώδη και αναλγητική δράση και γι αυτό στην ιατρική έχει χρησιμοποιηθεί για την θεραπεία ρευματοειδών παθήσεων.

Πολλά θεραπευτικά αποτελέσματα του δηλητηρίου της μέλισσας οφείλονται στο γεγονός ότι δρά μέσω υποκίνησης του ενζυμικού και ανοσοποιητικού συστήματος του ανθρώπου, με τρόπο παρόμοιο με την κοινή κορτιζόνη. Επιπλέον το δηλητήριο

της μέλισσας χρησιμοποιείται ευρύτατα στην κοσμετολογία, σε προϊόντα σώματος και προσώπου, μια και πέραν των άλλων ιδιοτήτων του, αποτελεί και μια ήπια νευροτοξίνη με μυοχαλαρωτική δράση. Προσφέρει πολλά αντιγηραντικά οφέλη, διεγείροντας την αναγέννηση του κολλαγόνου στο δέρμα, ενισχύοντας την ελαστικότητα του δέρματος και εξομαλύνοντας τις ρυτίδες.

Τα υπόλοιπα προϊόντα που παράγονται από την μέλισσα, δηλαδή το μέλι, το κερί, η πρόπολη, ο βασιλικός πολτός και η γύρη, είναι επίσης πολύτιμα για τον άνθρωπο και αξιοποιούνται ευρύτατα από την ιατρική και την κοσμετολογία. Αξίζει να αναφερθεί ότι το κερί παρουσιάζει επουλωτικές και αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες, η πρόπολη είναι ένα “φυσικό αντιβιοτικό” με ισχυρές αντιμικροβιακές ιδιότητες, ο βασιλικός πολτός ενισχύει την άμυνα του οργανισμού και προκαλεί διανοητική και σωματική ευεξία και η γύρη λόγω της μεγάλης θρεπτικής της αξίας, συνδέεται με μακροζωϊα και καλή σωματική υγεία.

Το φίδι, παρά την αποδεδειγμένη επικινδυνότητά του για τον άνθρωπο, είναι ταυτόχρονα και ένας καλός του φίλος. Το δηλητήριο του φιδιού έχει τοξική δράση για τον άνθρωπο, αλλά και θεραπευτικές ιδιότητες. Περιέχει μεγάλο αριθμό από βιολογικά δραστικές πρωτεϊνες, πεπτίδια και ένζυμα που παρουσιάζουν ισχυρή αντιμικροβιακή δράση, ικανή να προστατεύει το φίδι όταν τρέφεται από τα θηράματά του. Επιπλέον εμφανίζει ισχυρή μυοχαλαρωτική δράση με πολλές εφαρμογές στην κοσμετολογία. Η δράση του παρομοιάζεται με αυτήν του γνωστού σε όλους Botox, χωρίς να απαιτούνται επώδυνα τσιμπήματα για την εξομάλυνση των ρυτίδων του προσώπου, αλλά χρήση κρεμών προσώπου που περιέχουν σε επεξεργασμένη βιοτεχνολογικά μορφή, το δηλητήριο του φιδιού. Οι θεραπευτικές δράσεις του φιδιού στον άνθρωπο μελετώνται ήδη από τις αρχές του 19ου αιώνα, πολλές δε φαρμακευτικές εταιρείες έχουν αξιοποιήσει το δηλητήριό του σε πολλά θεραπευτικά σκευάσματα.

Το σαλιγκάρι είναι ένας ακόμη καλός φίλος για τον άνθρωπο. Δεν προσφέρεται μόνο για την διατροφή του. Η βλέννα του, έχοντας ιδιαίτερη αναγγενητική ικανότητα, παρουσιάζει πολλές θεραπευτικές ιδιότητες. Περιέχει την αντιοξοιδωτική ουσία αλλαντοϊνη που της προσδίδει ισχυρή αντιοξοιδωτική δράση. Επιπλέον προάγει τον πολλαπλασιασμό, την επιβίωση και την μετανάστευση των κερατινοκυττάρων και των ινοβλαστών του δέρματος, βοηθώντας έτσι στις επουλωτικές διεργασίες του οργανισμού.

Σήμερα, φαρμακευτικές αλοιφές, όπως η γνωστή Elicina, βασισμένες στην βλέννα του σαλιγκαριού, χρησιμοποιούνται στην επούλωση των εγκαυμάτων, με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα. Επίσης, η βλέννα του σαλιγκαριού περιέχει γλυκολικό οξύ, ουσία που ενεργοποιεί την φυσική ικανότητα του δέρματος για απολέπιση-αποβολή νεκρών κυττάρων. Ακόμη περιέχει κολλαγόνο και ελαστίνη, πρωτεϊνες και βιταμίνες. Όλες αυτές οι ουσίες, συνεργικά, προσφέρουν θρεπτική, αναγεννητική και αναπλαστική δράση στο ανθρώπινο δέρμα. Κοσμητικές κρέμες προσώπου και σώματος βασισμένες στην βλέννα του σαλιγκαριού, προσφέρουν απαλότητα, φρασκάδα και εξομάλυνση των ρυτίδων του δέρματος. Ενδείκνυνται επιπλέον για ακμή, ουλές ακμής, φωτογήρανση, ραβδώσεις κ.ά.

Τα προϊόντα του φυσικού περιβάλλοντος που αξιοποιούνται από την ιατρική επιστήμη είναι πολλά και θα μπορούσε κανείς να αναλωθεί σε ατελείωτες γραπτές αναφορές. Στην Ελλάδα ο γεωργικός κλάδος της εκμετάλλευσης και αξιοποίησης του φυσικού πλούτου δεν έχει δυστυχώς ακόμη αναπτυχθεί. Η χώρα μας, με την πληθώρα των πολύτιμων φυσικών προϊόντων που διαθέτει, αν και θα έπρεπε να αποτελεί την "μητρόπολη" παραγωγής και εκμετάλλευσής τους, παγκοσμίως, βρίσκεται ακόμη σε αρχέγονο στάδιο. Η συλλογή των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών γίνεται με "ληστρικό", καταστροφικό και ασύντακτο τρόπο. Πολλά σπάνια και πολυτιμότατα είδη βρίσκονται σε σημαντική μείωση του πληθυσμού τους ή και σε πλήρη εξαφάνιση.

Για να αναπτυχθεί η καλλιέργειά τους και να προστατευθούν οι αυτοφυείς πληθυσμοί, πρέπει να εξελιχθεί επιστημονικά η γνώση πάνω στο θέμα αυτό και να υπάρξουν εξειδικευμένα άτομα που θα αφιερωθούν με αγάπη και σεβασμό στο αντικείμενο της εκμετάλλευσης του φυσικού πλούτου.

Η καλλιέργεια των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών σε μεγάλη έκταση, σε συνδυασμό με την γενικότερη αξιοποίηση του φυσικού πλούτου, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο κρατικής μέριμνας, μια και "κρύβει" τεράστιες πηγές οικονομικής ανάπτυξης, επενδύσεων και γεωργικού πλούτου. Θα δώσει την δυνατότητα εκμετάλλευσης αναξιοποίητων εδαφικών εκτάσεων, θα ανοίξουν πολύτιμες θέσεις εργασίας για νέους ανθρώπους, θα αναπτυχθεί η μελισσοκομία, θα δημιουργηθούν μικρές βιομηχανικές μονάδες στην ύπαιθρο, θα αξιοποιηθούν τουριστικά πολλές περιοχές και θα αυξηθεί το γεωργικό εισόδημα, ιδίως σε ορεινούς νομούς όπως η Ευρυτανία.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ «Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ»

ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :

«ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΑ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ»

Με επιτυχία και με την ενεργητική συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, αλλά και αρκετών εκπροσώπων - Μελών, Διοικητικών Συμβουλίων Πολιτιστικών Συλλόγων και Τοπικών Κοινοτήτων από την Ευρυτανία και την Αιτωλοακαρνανία, υλοποιήθηκε Εκπαιδευτική Ημερίδα για το Περιβάλλον, το Σάββατο 14 Ιουλίου 2018, ώρα 10.00π.μ. στην Καστανιά, στην Αίθουσα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων (πρώην Δημοτικό Σχολείο).

Την Ημερίδα συνδιοργάνωσαν το **Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής Καρπενησίου, του ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας** και ο **Σύλλογος των Απανταχού Καστανιωτών Ευρυτανίας «Ο Άγιος Δημήτριος»**, υπό την αιγίδα της **Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας** (Π.Ε. Ευρυτανίας) και με την ευγενική υποστήριξη του **Δήμου Καρπενησίου**.

Η Ημερίδα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος AGROF-MM, ERASMUS+ «*Αγροδασοπονία στις Μεσογειακές και Ορεινές Περιοχές*».

Κατά την έναρξη ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Αριστείδης Ντέκας, καλωσόρισε εκ μέρους του Συλλόγου όλους τους παρισταμένους και ευχαρίστησε τους εκπροσώπους της Εκκλησίας (παρευρέθηκε στις εργασίες της Ημερίδας και ο Πανοσιολογιότατος Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Προυσού), της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Τοπικής Κοινότητας, των Τοπικών Φορέων & Συλλόγων, καθώς και τα Μέλη και τους φίλους του Συλλόγου που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του Συλλόγου. Ομοίως, ευχαρίστησε όλους τους Εισηγητές και Εισηγήτριες για τη κατάθεση της πολύτιμης τεχνογνωσίας τους επ' ωφελεία του τόπου.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί που απηύθυναν ο Αντιπεριφερειάρχης Ευρυτανίας, **Αριστείδης Τασιός** και η Γενική Γραμματέας του Δήμου Καρπενησίου, **Γιάννα Χορμόβα,** οι οποίοι δήλωσαν ότι στέκονται πάντοτε αρωγοί στην υλοποίηση τέτοιων πρωτοβουλιών και δράσεων.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Αριστείδης Ντέκας στην παρουσίασή του αναφέρθηκε συνοπτικά στα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στο φυσικό περιβάλλον, ιδιαίτερα της ευρύτερης περιοχής της Καστανιάς.

Ακολούθησαν εξαιρετικές εισηγήσεις:

Από την **Αναστασία Παντέρα,** Καθηγήτρια του ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας και Κοσμήτορα του Τμήματος Καρπενησίου, η οποία παρουσίασε το περιεχόμενο, τους άξονες και τους ειδικούς στόχους του Εκπαιδευτικού Προγράμματος AGROF-MM.

Η κ. Παντέρα, πραγματοποίησε ακολούθως και δεύτερη Εισήγηση με θέμα: «*Αγροδασοπονία: Ορισμοί, συστήματα στην Ελλάδα και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα*».

Από τον **Α. Παπαδόπουλο**, Καθηγητή ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας, ο οποίος παρουσίασε το θέμα: «*Δασοπονία – Αγροδασοπονία και διαχείριση νερού*».

Από την **κ. Παντέρα,** η οποία παρουσίασε το θέμα: *«Δυνατότητες χρηματοδότησης της αγροδασοπονίας: ΚΑΠ 2013-2020»,* δεδομένου ότι ο προβλεπόμενος Εισηγητής Κ. Μαντζανάς, δεν μπόρεσε να παραστεί λόγω αντικειμενικού κωλύματος.

Από τον **Γ. Φωτιάδη,** Επίκουρο Καθηγητή του ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας, ο οποίος παρουσίασε το θέμα: *«Το έλκος της καστανιάς».*

Από τον **Ι. Καρκάνη**, Δασάρχη Καρπενησίου, ο οποίος παρουσίασε το θέμα «Διαχείριση και προστασία του δάσους».

Από την **Θ. Οικονόμου,** Πλαστικό χειρουργό, PhD, FEBOPRAS, η οποία παρουσίασε το θέμα «*Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου για ιατρικούς σκοπούς*».

Από την **Σ. Γαλανοπούλου**, Επίκουρο Καθηγήτρια ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας, η οποία παρουσίασε το θέμα «*Γεωλογικό υπόβαθρο και κατολισθήσεις*».

Από την **Βασιλική Λάππα**, Εκπαιδευτικό, με θέμα *"Αειφόρος καλλιέργεια – Το αγρόκτημα ΝΟΣΤΙΜΟΝ ΗΜΑΡ».*

Τέλος, από τον **Σ. Κουζώφ,** παρουσιάσθηκε ένας πρότυπος-πιλοτικός τρόπος ανάπτυξης καλλιέργειας στο κτήμα του στο χωριό Βουτύρο.

Ακολούθησαν ενδιαφέρουσες ερωτήσεις, παρεμβάσεις και τοποθετήσεις από τον Αντιπεριφερειάρχη Ευρυτανίας Αριστείδη Τασιό, τον Ιερέα πατέρα Σταύρο, τον Γενικό Γραμματέα της Πανευρυτανικής Ενωσης Κώστα Παπαδόπουλο, τον πρώην Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου του Τόρνου Νίκο Μάρκο και τον Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου των Αργυροπηγαδιωτών Κωνσταντινίδη.

Τον συντονισμό των Εργασιών της Ημερίδας ανέλαβε η Δ. Δεληκωστοπούλου, Γραμματέας του Δ.Σ. του Συλλόγου των Απανταχού Καστανιωτών Ευρυτανίας

Τέλος, ο Πρόεδρος και τα Μέλη του Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου, έδωσαν ένα αναμνηστικό δώρο -τιμής ένεκεν- στην Καθηγήτρια Αναστασία Παντέρα και την Ομάδα των Εισηγητών, ενώ με το πέρας της Εκδήλωσης παρετέθη γεύμα για όλους τους παρισταμένους στο Πολιτιστικό Κέντρο της Καστανιάς.

AGROF-MM
Agroforesterie - Formation - Méditérannée et Montagne
Agroforestry - Training - Mediterranean and Mountain
Agrof MM
2015-1-FR01-KA202-15181
Erasmus+
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ